

Te' ne tē
ne mou se
sākior tēet
ne mou se
'ou fināe

timetobowelscreen.nz

Health New Zealand
Te Whatu Ora

Te Kāwanatanga
o Aotearoa
New Zealand Government

National
Bowel
Screening
Programme

Puk te'is af'åk sio rogrog ne mou se kãnsa ne finãe (bowel cancer) ma sãkior tēet ne mou se 'ou finãe, la hãjasoagan 'ãe la rē purean ne 'ãe la 'es vãeag 'e prokrãm te'is, ne kat a'noa tög 'e ra, National Bowel Screening Programme.

Sãkior tēet ne mou se 'ou finãe

- Kat a'noa tög 'e ra.
- A'sok ne sãkior tē ta mij ka vavhiã pãu ka pō la a'sok 'e 'ou hanue ta.
- Tēhã'uãg sãkior tēet la a'hele'uof se 'ãea 'e te' ne fãu ruã 'i.
- Iã 'amnãk'åk se famör ne fãu 60-74.

Niu Sirãgi hanuet ne lamlam pãu 'on ma'oi ne famör pō 'e kãnsa ne finãe nōnō ka la a'tatãu'åk se rãn te'is

'E av ma'oi, Kãnsa ne finãe kat 'es faki'oag ra. Sãkior tē te'is hãjasoag la sãkior ma rak'åk mijim nōnō ka 'ãe pō 'e kãnsa ne finãe, 'e avat ne la pō la

ao pot a'leleia. Sãkior tē ta la pō la ao ma rãe tot ne kop ma tãe 'e 'ou tē raksa'a (fi'o); tēkãe te'is kop ma la faki'oagat ne kel'ãkim ne tēet kat lelei ra.

Maf ne fiãk (data) ne pōam 'e prokrãm te'is kel'ãkim ne sãkior tē te'is la pō la rãe kãinag kãnsa 7 'e kãnsa 10 ne famori kop ma la pō e. Kãnsa ne finãe kat no'åk tot ra 'e te' 'ne ava, ma 'on fũãga kãnsa ta la pō se' ma la kal rãe ra 'e av 'e 'on rereg. Kãnsa ne finãe pō tape' ma la kamat fup 'e laloag avat ne vasa sãkior tē. Te'is 'on'on iã tē pumuet la a'sokoa sãkior tē ne mou se 'ou finãe 'e te' ne fãu ruã 'i ma hãifãegag ma 'ou tãk ta nōnō ka faki'oag ne kãnsa ne finãe la no'om.

Faki'oag ne a'mou no'om 'e rēko kãnsa ne finãe hat tape' ma:

- jenet 'e 'ou la'la'ot se fã' ne sok ma hele' 'e gasav his 'on roa.
- toto la no'om 'e 'ou tē raksa'a (fi'o).

Faki'oag 'i kop ma la hün'åk se kãinag 'af'af hoi'akit, ka iã tē pumuet la 'ou tãk ta la sãkior sin.

'On la a'sok tapen ne sãkior tē ta

Sãkior tē vavhiã te'is kop ma la a'mãuria 'ãea!

Tēhã'uãg het ne hãe sio tē ne mou se sãkior tē ta, tãe la a'hele'uof se 'ou hanue ta. A'sok mij pãu sãkior tē ta. Nõnõ ka 'ãe kal a'sok ra sãkior tē ta 'e laloag ne huãl on 'e 'ou la põ ne 'ou tēhã'uãg heta, tē ne mou se sãkior tē ta la toak 'e 'es 'ao ma 'ãe kop la a'sok ta sãkior tē hoi'akit.

Sãkior tēet ne mou se 'ou finãe a'sok a'vavhiã pãu.

- 'Äe la kõ'åk no'ot ne la nãaf 'e tehã'uãg heta se te raksa'at (fi'o) ne la vili 'e av ne 'ãe la' se fã'. 'Äe la hãe no' heta se jou het (tube) ne nãaf ma hõ'ãkim se 'ãmisa 'e laloag ne tag het ne nãaf la hõ'ãkim tē 'og 'e pos ta.
- Rogrog ne rak'ãkia 'on la a'sok tapen ne sãkior tē ta tãe la pãn ma nãaf 'e laloag ne 'ou tēhã'uãg heta.
- Ås'åk la hõ'ãkim 'ou tē ne mou se sãkior tē ta (sample) 'e laloag pos ta 'e terãnit ne 'ãe a'soko e sãkior tē ta, ne 'e terãnit ne kã sin.

Rogrog ne mou se 'ou saḡior tē ta

'Äe la pō roggrog ne mou se 'ou saḡior tē ta 'e laloag ne gasav fol 'e vaḡiaḡ ne 'ou a'sok ma hö'āk ne tē ne mou se saḡior tē ta.

'Äe tāla pō ta puk het 'e rēko roggrog ne mou se saḡior tē ta, ka 'ou ṡāk ta ne nās ta kop ma la he'of se 'äea.

Nōnō ka 'äe kat pō ra 'ou roggrog ne mou se 'ou saḡior tē ta 'e laloag ne gasav folu, figalelei ma he'om se 'amisa 'e nampā ne telefon te'is **0800 924 432** ne fa'im ta 'imel het se **info@bowelscreening.health.nz**

Rogrog ne saḡior tēet ne hö'ākim ka kat 'es ra ta tēet rāe (Negative)

Nōnō ka roggrog ne 'ou saḡior tē ta hö'ākim ka kat 'es ra ta tēet rāe (negative), 'äe kat a'noa a'sok ra ta tēet.

A'sok saḡior tēet 'e 'on tēa' hete' 'e avat ne la nāaf se 'äea 'e laloag ne fau ruḡ ne tae 'e muḡ. Kel se 'ou ṡāk ta nōnō ka la ma 'on jenet 'e 'ou la'la'ot se fa' ne sok ma hele' 'e gasav his 'on roa, ne toto la no'om 'e 'ou tē raksa'a (fi'o) – se tār se 'ou saḡior tēet 'e tēa' hete'.

Rogrog ne saḡior tēet ne hö'ākim ka kel'ākim ne tēet rāe (Positive)

Nōnō ka roggrog ne 'ou saḡior tē ta hö'ākim ka tēet rāe (positive), 'äe kop la kel'āk la saḡior hoi'āk se muḡ. Tēkāe te'is a'mou a'sok ke 'e garue te'is colonoscopy.

Rogrog ne saḡior tēet ne hö'ākim ka kel'ākim ne tēet rāe kat 'aligen ra ne 'äe pō paḡ 'e kānsa ne fināe, tēkāe te'is kop la saḡior se muḡ la a'fūmou'ākia.

La pō roggrog hoi'āk hūn se roggrog ne saḡior tēet ne hö'ākim ka kel'ākim ne tēet rāe, saḡior se ut te'is **timetobowelscreen.nz**

Sąkior tēet ne mou se fināe kop ma kat āf ra se famör 'atakoa

Nōnō ka 'āe 'üm 'e tēkāet 'e tēkāe he his ne af'āk sio 'e lopo, haifāegag ma 'ou tąk ta ne he' se 'āmisa 'e **0800 924 432**. Sąkior tēet ne mou se fināe kop ma kal āf ra se 'āea.

- Gou pō 'e faki'oag ne kānsa ne fināe – kel mij paū se 'ou tąk ta.
- Garue te'is colonoscopy a'sok se goua 'e laloag ne faū 5 ne ofiof. Figalelei ma he'om se 'āmisa la pō la 'āmisa la 'ih hoi'āk 'āe la 'es vāeag 'e 'amnāk fak garue te'is 'e avat ne tāe 'e muā.
- Gou 'es vāeag 'e 'on 'ihete' 'e prokrām te'is bowel polyp ne bowel cancer surveillance programme.
- Gou pō vāhia 'e kānsa ne fināe ne gou pō 'e kānsa ne fināe 'e 'on 'ihete' ma te'is teak vāi ne a'sok ta garue hoi'akit la ao potoa.

- Gou sur ma ser ma tąku hot'āk vāhia 'otou fināe (large bowel).
- Gou pō 'e 'af'af te'is active ulcerative colitis ne Crohn's disease.

Ka tes ta kānsa ne fināe

- Kānsa ne fināe a'mou he' colon, rectal ne colorectal cancer.
- 'Ou fināe hat la vāegat 'e sal ne hoa' ma a'es'ao'ākia tēla'ā 'e 'ou laloag foro (food digestive system). Fināe ta vāevāe se fupag his, ka hat tape' ma gakaū ta (small bowel), fināe ta (large bowel) ma fi'oag ta (rectum).
- Kānsa ne fināe kamatom 'e av ne tē riri' ne 'ea cells 'e laloag ne fupaga 'e fināe ta la fup haūhaūia ka kat pō ra la toak.
- Tē riri' 'i (cells) kop ma la fup ma hele' la punā'i la no'om 'e laloag ne fināe ta ma 'e laloag ne faū his punā' 'i la pō la fūr la hele' la kānsa.

- La pō se' ma la av roat ma kotā kānsa ta la fup ma forās se fupag ne tore 'e 'ou foro.
- Sākiōr tēet ne mou se fināe, nōnō ka la a'sok se famōr ne kat pō ra 'e faki'oag ne kānsa ne fināe, la pō la hāiasoag la rāe mijia ma ao potoa kānsa ne fināe 'e av ne kat seminte fup hāhāiā ra ne forās ra.

La pō rogrog hoi'āk

- Sākiōr se **timetobowelscreen.nz**
- He' se 'āmisa, ka kat tōg ra, 'e nampā ne telefon te'is **0800 924 432**, Mānrē se Rān Lima 8am – 6pm
- Fā' ma nāam ta 'imel het se info@bowelscreening.health.nz

La pō rogrog hoi'āk 'e rēko famōr ne va'ōn'āk la pō 'e hāiasoag fak māmūr fak foro 'e maj fak matanitū 'e hanue te'is, sākiōr se website ne mou se Health New Zealand | Te Whatu Ora ne he' se nampā ne telefon te'is **0800 924 432**.

Kāinag Fāeag Hoi'āk ma Sal ne Hāivāeag Rogrog

Puk te'is pō la hat ma sākiōr 'e kāinag sal hāivāeag rogrog hoi'āk la a'vavhina e 'ou la 'inea ne rogrog 'i ka hāivāeag tape' ma 'e kāinag fāeag 'i:

Te Reo Māori, Te Reo Māori Kuki Airani, Fāeag Sa'moa ta, Fāeag Fit ta, Fāeag Rotuām ta, Fāeag Kilpāt ta, Fāeag Toag ta, Fāeag Tuvalu, Fāeag Niue ta, Fāeag Tōkraū ta, Fāeag Jāen fo'ou ta, Fāeag Jāen fak tēmamfue ta, Fāeag Korea ta, Fāeag 'Intiā ta, Fāeag Punjabi, Fāeag Tagalog, Fāeag 'Arapea ta ma Fāeag Burmese ta.

Sik māl QR code te'is ne sākiōr se **timetobowelscreen.nz**

